

Finanssivalvonnan lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä 120/2025 vp.

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Finanssivalvonnan lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta ja eräiden kuluttajaluottojen välittäjistä sekä niihin liittyviksi laeiksi, HE 120/2025 vp.

Finanssivalvonta kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntoaan kunnioittavasti seuraavaa:

Kuluttajaluottodirektiivin täytäntöönpano

Finanssivalvonta pitää kuluttajaluottodirektiivin täytäntöönpanemiseksi ehdotettavia lakimuutoksia pääosin kannatettavina ja direktiivin sisältöä ja tavoitteita vastaavina.

Luottokelpoisuuden arviointi

Kuluttajan luottokelpoisuuden asianmukainen arviointi on keskeinen keino haitallisen ylivelkaantumisen torjumisessa. Finanssivalvonta kannattaa ehdotettuja muutoksia kuluttajansuojalain luottokelpoisuuden arviointia koskevaan sääntelyyn. Ehdotettu sääntely vastaa hyvin direktiivin sääntelyä painottaen kuluttajan edun huomioimista ja vaatimusta huolelliseen, kuluttajan yksilöllisen luottokelpoisuuden arvioimiseen.

Finanssivalvonta pitää sääntelyn yhtenäisen tulkinnan ja valvonnan tehokkuuden kannalta hyvänä, että ehdotetussa kuluttajansuojalain 7 luvun 14 §:ssä ja sen perusteluissa on täsmennetty tiedot ja tietolähteet, joita olisi pidettävä luottokelpoisuusarvioinnissa tarpeellisina vähimmäistietoina kaikessa luotonmyönnössä.

Finanssivalvonta katsoo, että velvollisuus luottotietorekisterien hyödyntämiseen luottokelpoisuusarvioinnissa on ehdotetussa muodossa kokonaisuutena perusteltu. Ehdotettu sääntely selventää velvoitetta positiivisen luottotietorekisterin käyttöön. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan positiivisen luottotietorekisterin perustamisen keskeinen tavoite ylivelkaantumisen ehkäisystä saavutetaan tehokkaasti, jos rekisterin sisältämät tiedot

ovat kattavat ja rekisterin tietosisältöä hyödynnetään luottokelpoisuusarvioinneissa laajasti kaikessa kuluttajaluotonmyönnössä.

Ehdotettu sääntely jättää luottokelpoisuusarvioinnissa hyödynnettävien tietojen yksityiskohtiin ja käytettäviin tietolähteisiin edelleen myös liikkumavaraa ja harkintavaltaa luotonantajille. Finanssivalvonta katsoo sääntelyvalinnan olevan myös tältä osin perusteltu. Sääntelyn tulee jättää riittävässä määrin liikkumavaraa, jotta luottokelpoisuusarviointi voidaan toteuttaa oikeasuhtaisesti kulloinkin kyseessä olevan luoton luonteeseen, kestoon, arvoon ja riskeihin nähden.

Luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinti

Hallituksen esitys sisältää sääntelyehdotuksia, joiden takia Finanssivalvontaan rekisteröitymisvelvollisten kuluttajaluotonantajien piiri laajenisi. Lisäksi elinkeinonharjoittajien, jotka välittävät kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalaan kuuluvia kuluttajaluottoja, tulisi jatkossa tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta rekisteröityä Finanssivalvonnan ylläpitämään rekisteriin. Finanssivalvonnalle ehdotettavat valvontatehtävät kattaisivat mainittujen uusien toimijoiden rekisteröintitehtävät, rekisterin ylläpidon ja menettelytapoja koskevien säännösten noudattamisen valvonnan.

Finanssivalvonta pitää rekisteröintiin liittyviä lakiehdotuksia ja luotonvälittäjien rekisteröintitehtävän osoittamista Finanssivalvonnalle perusteltuina sääntelyratkaisuina. Finanssivalvonnan työmäärän lisääntymistä on kuitenkin tässä vaiheessa vaikeaa tarkemmin ennakoida, koska valvontaan tulossa olevien uusien elinkeinonharjoittajien lukumääriä ei ole lain valmistelun aikana pystytty yrityksistä huolimatta luotettavasti selvittämään. Hallituksen esityksessä esitetyn arvion mukaan Finanssivalvonnan rekisteröinnin ja valvonnan piiriin tulevia uusia toimijoita tulisi vähimmillään olemaan joitain kymmeniä tai noin sata, mutta enimmillään uusia rekisteröitäviä toimijoita voisi olla yhteensä useampia satoja.

Finanssivalvonta tuo esiin, että uusien toimijoiden rekisteröintivelvoitteen tulee hyvin todennäköisesti liittymään yksityiskohtaisia tulkintakysymyksiä, joihin sääntely ei ota nimenomaisesti kantaa, ja joihin Finanssivalvonta joutuu luomaan tulkintakäytäntöä rekisteröinti-ilmoitusten käsittelyn yhteydessä. Finanssivalvonta ennakoi, että haasteet kohdistuvat erityisesti sivutoimisten luotonvälittäjien rekisteröintiin. Luotonvälittäjän määritelmän tulkinnanvaraisuuden vuoksi sivutoimisten luotonvälittäjien voi olla vaikeaa itse tunnistaa rekisteröitymisvelvollisuuttaan. Myöskään Finanssivalvonta ei etukäteen tunne luotonvälitysmarkkinaa ja markkinan erilaisia liiketoimintamalleja siinä määrin, että etukäteiset tulkinnat rekisteröitymisvelvollisten piirissä olevista olisivat mahdollisia.

Finanssivalvonta kiinnittää rekisteröintitehtäväänsä liittyen vielä huomiota eräistä kuluttajaluottojen välittäjistä annettuun lakiehdotukseen sisältyviin

siirtymäsäännöksiin. Finanssivalvonnan tulisi pystyä jo ennen lain voimaantuloa 20.11.2026 hoitamaan sille siirtymäsäännöksillä osoitetut rekisteröintitehtävät asianmukaisesti mukaan lukien oikeus saada rikos- ja sakkorekisteritiedot ilmoituksen tekijän luotettavuuden arviointia varten. Lisäksi ilmoittautumisvelvollisuuden sisällöstä voi olla tarpeen antaa määräyksiä jo ennen lain ehdotettua voimaantuloa. Finanssivalvonta katsoo, että näiden tehtävien varmistaminen edellyttäisi lain voimaantulon aikaistamista tietyiltä osin.

Kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Finanssivalvonta pitää kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpanemiseksi ehdotettuja muutoksia rahoituspalveluiden etämyyntisääntelyyn tarkoituksenmukaisina.

Muut huomiot

Hallituksen esityksessä ehdotetaan positiivisesta luottotietorekisteristä annettuun lakiin rajausta, jonka mukaan rekisteriin ei jatkossakaan merkittäisi tietoja kuluttajaluotoista, joista ei peritä korkoa tai muita maksuja. Lisäksi ilmoitusvelvollisten toimijoiden joukosta ehdotetaan rajattavaksi pois elinkeinonharjoittajat, jotka myöntävät kuluttajaluottoja vain myymiensä kulu-tushyödykkeiden oston rahoittamiseksi. Rekisterin ulkopuolelle rajattavien luottojen myöntämisen yhteydessä tehtävässä luottokelpoisuuden arvioinnissa olisi sitä vastoin kuitenkin hyödynnettävä positiivisen luottotietorekisterin tietoja.

Finanssivalvonta ei varauksetta kannata ehdotettuja ilmoitusvelvollisuuden rajoja pysyvänä ratkaisuna. Finanssivalvonta katsoo, että positiivisen luottotietorekisterin perustamisen keskeinen tavoite ylivelkaantumisen ehkäisystä edellyttää muun ohella sitä, että rekisterin sisältämät tiedot kuluttajan luotoista ovat kattavat. Finanssivalvonta pitää tarpeellisenä, että positiivisen luottotietorekisterin ulkopuolelle rajattavaksi ehdotettujen luottojen ilmoittamistarvetta arvioitaisiin myöhemmin erikseen.

FINANSSIVALVONTA

Marko Myller
osastopäällikkö

Virva Walo
toimistopäällikkö